

Grzegorz Kostyra

mgr, Wyższa Szkoła Kryminologii i Penitencjarystyki
w Warszawie
ORCID: 0000-0002-4523-8827

Norbert Świętochowski, *Broń nieśmiercionośna jako środek umacniania państwa*

[Wydawnictwo FNCE, Poznań 2018, 322 ss.]

„Bezpieczeństwo jest jedną z podstawowych potrzeb człowieka wpływającą na jego życie niezależnie od przynależności narodowej bądź kulturowej. Zapewnienie bezpieczeństwa swoim obywatelom jest jednym z podstawowych zadań państwa” (s. 5). Tymi słowami Norbert Świętochowski rozpoczyna wprowadzenie do swojej monografii poświęconej w całości tematyce broni nieśmiercionośnej. Środki nieśmiercionośne odgrywają bardzo dużą rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa państwa i ze względu na dalszy rozwój technologiczny oraz dążenie do deeskalacji przemocy w najbliższym czasie zapewne się to nie zmieni. Wzrastające zastosowanie środków przymusu bezpośredniego oraz wykorzystywanie środków obezwładniających przez służby mundurowe powinny skłaniać do przemyśleń, czy jest to odpowiednia drogą którą podąża Państwo w celu zapewnienia ładu i porządku na swoim terenie. Problematyka ta dotychczas w polskim piśmiennictwie była traktowana dość marginalnie, ponieważ nie powstał jednolity tekst, który przedstawiałby ją w sposób całościowy. Jednak autorowi książki *Broń nieśmiercionośna jako środek umacniania państwa* udało się to zrobić.

W pierwszym rozdziale Świętochowski przedstawia zagadnienia bezpieczeństwa, jego pojęcie oraz typologię. Przytacza w nim wiele definicji i pojęć z tym

związanych, charakteryzuje bezpieczeństwo państwa oraz bezpieczeństwo publiczne. Informacje te były już wielokrotnie publikowane w polskim piśmiennictwie, dlatego tutaj nie wnoszą zbyt wiele nowego. Na uwagę jednak zasługuje fakt, że autor wskazuje obszary na tle bezpieczeństwa państwa, w których znaczącą rolę odgrywa broń nieśmiertelna stosowana przez służby mundurowe.

Rozdział drugi omawia terminy i pojęcia broni nieśmiertelnej. Świętochowski wymienia najczęściej stosowaną w języku polskim terminologię, tj. broń: obezwładniająca, niezabijająca, nieśmiertelna. Proponuje swój autorski i zarazem bardzo ciekawy podział ze względu na stosowaną technologię oraz przeznaczenie. Odnosi się również w powyższej kwestii do terminologii anglojęzycznej, co jest ciekawym uzupełnieniem wiedzy.

Trzeci rozdział jest w całości poświęcony przeglądowi stanu współczesnych środków i broni obezwładniających. Autor wnikliwie zbadał najnowszą technologię – nie tylko polską, ale także światową – wykorzystywaną do obezwładniania. Wiele uwagi poświęca sprawdzonym już w praktyce środkom obezwładniającym, którymi są m.in.: lasery oślepiające, pociski karbonowe, broń elektromagnetyczna oraz urządzenia akustyczne, które mogą znaleźć skuteczne zastosowanie w naszym kraju. To bardzo dobrze zredagowane kompendium wiedzy na powyższy temat.

Rozdział czwarty dotyczy uwarunkowań etycznych i prawnych towarzyszących wdrażaniu i użytkowaniu broni oraz środków obezwładniających. Świętochowski przedstawia zagrożenia jakie może nieść ze sobą broń nieśmiertelna w rękach uprawnionych lecz nieodpowiedzialnych osób. Przedstawia możliwości jej nadużycia oraz użytkowania niezgodnego z prawem. Zwraca szczególną uwagę na to, jak łatwo broń nieśmiertelna może stać się narzędziem tortur oraz narzędziem do bezzasadnego wymuszania posłuszeństwa w rękach niekompetentnych funkcjonariuszy i żołnierzy. Analizując statystyki nadużyć stosowania tego rodzaju środków obezwładniających łamiących elementarne prawa człowieka, trudno się nie zgodzić, że jest to bardzo ważny i istotny temat. Autor przedstawia jak konieczne jest prawne obwarowanie użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego oraz pozyskania akceptacji społeczeństwa do ich stosowania.

Rozdział piąty prezentuje wojskowe możliwości zastosowania broni nieśmiertelnej. Autor zaznacza jak wiele korzyści może płynąć z ich wprowadzenia do wzmocnienia potencjału wojsk. Pokazuje koncepcje zastosowania broni alternatywnych w operacjach wojskowych wskazując podstawowe zadania, które można za ich pomocą realizować. Świętochowski omawia stan posiadanej broni i środków nieśmiertelnych przez inne wybrane państwa Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego. W bardzo ciekawy sposób zostały przedstawione środki i urządzenia, które były już wykorzystane w operacjach wojskowych.

W szóstym, ostatnim rozdziale autor poświęca uwagę zastosowaniu środków obezwładniających w bezpieczeństwie wewnętrznym państwa, koncentrując się na tym, w jaki sposób mają one wpływ na poziom bezpieczeństwa obywateli. Wskazuje wyposażenie oraz doktrynę jego wykorzystania przez wybrane służby państwowe, tj. Policję, Straż Graniczną i Straż Gminną. Podkreśla bardzo ważną kwestię – broń nieśmiertelna na wyposażeniu służb mundurowych minimalizuje liczbę ofiar śmiertelnych podczas wykonywania interwencji przez funkcjonariuszy. Na koniec

autor przedstawia negatywne zdarzenia związane z użyciem środków obezwładniających przez uprawnione służby, jednocześnie wskazując i proponując rozwiązania je ograniczające. Całość dopełnia dziewięciostronicowa bibliografia dotycząca zakresu problemowego pracy. Dodatkowym atutem książki jest dość bogaty zbiór ilustracji przedstawiający urządzenia oraz środki obezwładniające.

Książka Świętochowskiego powinna być przede wszystkim obowiązkową pozycją dla funkcjonariuszy służb mundurowych, realizujących zadania związane z użyciem lub wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego celem ich bliższego poznania oraz dokonania pewnych refleksji związanych z koniecznością ich użytkowania. Ze względu na to, że w naszym kraju broń i środki obezwładniające nie są zbyt rozpowszechnione, tak jak w krajach zachodnich, lekturę polecam również żołnierzom i funkcjonariuszom wyższego szczebla, którzy decydują o wprowadzeniu nowych rozwiązań w tym zakresie. Warto, aby sięgnęli również do niej nauczyciele akademicki oraz studenci bezpieczeństwa publicznego, ponieważ należy ją uznać za niezwykle przydatne kompendium wiedzy.